

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету  
педагогіки і психології  
\_\_\_\_\_ Олефіренко Т.О.

«\_\_\_\_\_» \_\_\_\_\_ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

*Психологія творчості*

освітнього ступеня бакалавр  
(назва освітнього рівня)

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки  
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 0.53 «Психологія» («Практична психологія»)  
(код і назва спеціальності)

Шифр за навчальним планом СВ05

Київ 2021 рік

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Психологія творчості та обдарованості», затвердженої Вченою радою НПУ імені М.П. Драгоманова від 26.12.2011 року, протокол № 5.

Розробник: **О.Я. Митник**, завідувач кафедри практичної психології, доктор педагогічних наук, професор

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри практичної психології “30” серпня 2021 року, протокол № 1

Завідувач кафедри

\_\_\_\_\_

проф. Митник О.Я.

## 1. Опис навчальної дисципліни

| Загальні характеристики дисципліни   | Навчальне навантаження з дисципліни          |               | Методи навчання і форми контролю  |
|--|--|---------------|---|
| Галузь знань<br>05 Соціальні та поведінкові науки                              | Кількість кредитів - 3                       |               | Методи навчання<br>Пояснювально-ілюстративні методи.<br><br>Інтерактивні методи: мікрвикладання, інверсії, емпатії, інциденту<br><br>Рольовий тренінг.<br><br>Розв'язування психологічних завдань.<br><br>Форми поточного контролю: МКР, ІНДЗ<br><br>Форма підсумкового контролю: залік |
| Спеціальність<br>(код, назва)<br>0.53 «Психологія»<br>(«Практична психологія») | Загальна кількість годин - 90                |               |   |
|  | <i>Денна</i>                                 | <i>Заочна</i> |   |
| Освітній ступень:<br>«бакалавр»  | Лекції:                                      |               |   |
|  | 14   | 8             |   |
|  | Семінарські (практичні) заняття:             |               |   |
| Вибіркова  | 8  | 6             |   |
|  | Лабораторні заняття:                         |               |   |
| Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 4-й                              | 12   |               |   |
|  | Індивідуальна робота:                        |               |   |
| Семестр: 7-й   |  |               |   |
|  | Самостійна робота:                           |               |   |
| Тижневе навантаження (год.)<br>2 год - аудиторне:<br>2 год - самостійна робота | 56   | 76            |   |
|  | Співвідношення аудиторних годин і годин СРС: |               |   |
| Мова навчання - укр.   | 38%:62%                                      | 16%:84%       |   |

**Предметом** вивчення навчальної дисципліни є засоби досягнення успіху у творчій діяльності особистості на різних етапах онтогенезу.

### **Міждисциплінарні зв'язки.**

Зміст курсу «Психологія творчості та обдарованості» тісно пов'язаний із такими дисциплінами: «Психологія професійного спілкування», «Психодіагностика», «Психологічне консультування», «Основи психокорекції».

### **Мета та завдання навчальної дисципліни**

**Метою** викладання навчальної дисципліни «Психологія творчості» є забезпечення професійної компетентності психологів з проблем розвитку

творчої особистості та підвищення ефективності творчої діяльності на різних етапах онтогенезу.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологія творчості» є: розуміння себе суб'єктом професійної діяльності, свого творчого потенціалу; оволодіння механізмами творчої самореалізації в професійній діяльності та шляхами професійного самовдосконалення; набуття знань та практичних умінь щодо виявлення стану розвитку творчих здібностей особистості, здійснення консультування клієнтів різних вікових категорій щодо організації та досягнення успіху у творчій діяльності.

## II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

| № з/п | Результати навчання   | Компетентності  |
|-------|---|---|
| 1.    | <p><i>Знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• психофізіологічні механізми творчості;</li> <li>• зміст, структуру та показники розвитку творчої особистості;</li> <li>• сутність понять: «обдарованість», «талант», «геніальність»;</li> <li>• зміст поняття «творча діяльність», структуру творчого процесу.</li> </ul> <p><i>Вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• аналізувати стан розвитку творчої особистості, надавати практичні рекомендації щодо забезпечення ефективності розвитку творчого потенціалу особистості;</li> <li>• проводити аналіз психологічного клімату у творчому колективі.</li> </ul>   | <p><b>ЗК1.</b> Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p><b>ЗК2.</b> Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p><b>ЗК4.</b> Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p><b>ЗК5.</b> Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p><b>ЗК6.</b> Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p><b>ЗК7.</b> Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p><b>ЗК8.</b> Навички міжособистісної взаємодії.</p>  |
| 2.    | <p><i>Знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• методи виявлення стану розвитку творчої особистості;</li> <li>• види творчості;</li> <li>• засоби стимуляції творчої діяльності, взагалі, та, зокрема, активізації навчально-творчої діяльності учнів.</li> </ul> <p><i>Вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• використовувати методи діагностики стану розвитку творчої особистості, спеціальної та загальної обдарованості на різних вікових етапах онтогенезу;</li> <li>• використовувати засоби стимуляції творчої діяльності, взагалі, та, зокрема, активізації навчально-творчої діяльності учнів;</li> <li>• скласти програму психологічного дослідження обдарованості та творчих здібностей (обґрунтування вибору методу і методик);</li> <li>• здійснювати консультування колективів щодо створення розвивального середовища</li> </ul> | <p><b>ЗК9.</b> Здатність працювати в команді.</p> <p><b>ФК14.</b> Здатність розробляти тренінги, вести супервізії; створювати певні завдання розвивального характеру; психологічну експертизу.</p> <p><b>ФК15.</b> Здатність організувати власну діяльність і конструктивну взаємодію між психологом та клієнтами та останніх між собою, управляти дискусією.</p> <p><b>ФК16.</b> Здатність презентувати себе як фахівця, який спроможний надати кваліфіковану допомогу; здатність викликати симпатію, довіру; зацікавлювати, вести за собою, заохочувати, підтримувати, заспокоювати, переконувати, вмотивовувати.</p> |
|       |   |   |

### III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться три кредити ЄКТС: 90 годин.

Примітка. У зв'язку з дією коронавірусу COVID-19 заплановано змішане навчання: аудиторна та дистанційна форми. Дистанційна форма – на платформі Google meet. Якщо заняття відбудеться у дистанційній формі, то навпроти виду заняття у тематичному плані позначено букву д.

| № з/п   | Назви модулів і тем   | Кількість годин<br>(денна форма навчання) |             |                            |                  |           | Кількість годин<br>(заочна(вечірня) форма навчання) |          |                            |             |           |
|---|---|---|-------------|----------------------------|------------------|-----------|---|----------|----------------------------|-------------|-----------|
|   |   | Аудиторні,<br>дистанційне                 | Лекції      | Практичні<br>(семінарські) | Лабораторні      | СРС       | Аудиторні   | Лекції   | Практичні<br>(семінарські) | Лабораторні | СРС       |
| <b>Змістовий модуль I. Психологічні проблеми розвитку творчого потенціалу особистості</b> |   |   |             |                            |                  |           |   |          |                            |             |           |
| 1   | Т.1. Психофізіологічні основи творчості                                     | 4/2                                       | 2           | 2 – д                      |                  | 1<br>2    | 2   | 2        |                            |             | 22        |
| 2   | Т.2. Творча особистість як суб'єкт творчої діяльності                       | 12/<br>2                                  | 4           | 2                          | 6/2<br>– д       | 14        | 4   | 2        | 2                          |             | 26        |
| 3   | МКР № 1   |   |             |                            |                  | 2         |   |          |                            |             |           |
| <b>Разом за змістовим модулем 1:</b>  |   | <b>16/<br/>4</b>                          | <b>6</b>    | <b>4/2</b>                 | <b>6/2</b>       | <b>28</b> | <b>6</b>  | <b>4</b> | <b>2</b>                   |             | <b>48</b> |
| <b>Змістовий модуль II. Творча діяльність особистості</b>                                 |   |   |             |                            |                  |           |   |          |                            |             |           |
| 4   | Т.3. Особливості творчої діяльності особистості на різних етапах онтогенезу | 8/4                                       | 4/2<br>-д   | 2 –<br>д.                  | 2                | 1<br>6    | 4   | 2        | 2                          |             | 16        |
| 5   | Т.4. Організація творчої діяльності учнів в освітньому процесі ЗЗСО         | 10  | 4           | 2                          | 4                | 1<br>0    | 4   | 2        | 2                          |             | 12        |
| 6   | МКР № 2   |   |             |                            |                  | 2         |   |          |                            |             |           |
| <b>Разом за змістовим модулем 2:</b>  |   | <b>18/<br/>4</b>                          | <b>8/2</b>  | <b>4/2</b>                 | <b>6</b>         | <b>28</b> | <b>8</b>  | <b>4</b> | <b>4</b>                   |             | <b>28</b> |
| <b>Разом годин:</b>   |   | <b>34/<br/>8</b>                          | <b>14/2</b> | <b>8/4</b>                 | <b>12/<br/>2</b> | <b>56</b> | <b>14</b>   | <b>8</b> | <b>6</b>                   |             | <b>76</b> |

### IV. Зміст дисципліни

| № з/п | 3.1. Назва модулів, тем та їх зміст  | К-сть годин |               |
|-------|--|-------------|---------------|
|       |  | Всього      | в т.ч. лекцій |
| 1.    | <b>Модуль I. Психологічні проблеми розвитку творчого потенціалу особистості</b>  | <b>16</b>   | <b>6</b>      |
| 1.1   | <b>Тема 1. Психофізіологічні основи творчості</b><br>Зміст поняття «творчість». Роль психічних процесів у творчості людини.<br>Психофізіологічні механізми творчої діяльності. Теорія асиметрії півкуль головного мозку. Теорія стресу і творче натхнення. Несвідомі засоби обробки інформації.<br>Структура творчого процесу<br><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i><br>• <i>основні:</i> [2, 3];<br>• <i>додаткові:</i> [1].  | 4           | 2             |
| 1.2   | <b>Тема 2. Творча особистість як суб'єкт творчої діяльності</b><br>Сутність понять: «креативна особистість», «творча особистість». Структура творчої особистості. Методи дослідження стану розвитку творчої особистості (творчого потенціалу особистості).<br>Рівні та етапи творчого розвитку особи. Сутність категорій: «обдарованість», «талант», «геніальність».<br>Творчість і тип особи. Характеристика класифікацій типів творчих особистостей.<br><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i><br>• <i>основні:</i> [1, 3, 4, 5, 6, 12];<br>• <i>додаткові:</i> [1].  | 6           | 4             |
| II    | <b>Модуль II. Творча діяльність особистості</b>  | <b>18</b>   | <b>8</b>      |
| 2.1   | <b>Тема 1. Особливості творчої діяльності особистості на різних етапах онтогенезу</b><br>Переддії немовлят та предметні дії у ранньому дитинстві як творчість.<br>Ігрова діяльність як умова дитячої творчості.<br>Дитячий малюнок як творчість. Елементи зображення. Образ та його значення. Малюнки хлопчиків та дівчаток.<br>Вчинок і творчість підлітка. Інтерес до пригодництва і фантастики. Технічне моделювання. Гра у підлітковому віці.<br>Творчість в юнацькому віці. Удавано-оригінальні образи. Максималістичні образи.<br>Сутність та специфіка педагогічної творчості. Рівні педагогічної творчості. Їх характеристика.<br>Психолого-педагогічні умови стимуляції творчої діяльності у педагогічному колективі.<br><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i><br>• <i>основні:</i> [3, 5]; | 8           | 4             |

|     |  |   |   |
|-----|--|---|---|
| 2.2 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>додаткові:</i> [2, 5, 6, 7].</li> </ul> <p><b>Тема 2. Організація творчої діяльності учнів в освітньому процесі ЗЗСО</b></p> <p>Сутність навчання як цілісного творчого процесу. Система цільових орієнтирів та принципів навчання як цілісного творчого процесу. Психолого-педагогічні умови побудови творчого освітнього процесу.</p> <p>Інтерактивні методи навчання. Їх психологічна сутність.</p> <p>Колективна творча справа як основа організації колективної творчої діяльності. Технологія підготовки та проведення колективної творчої справи. Види колективних творчих справ.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>основні:</i> [7 - 11];</li> <li>• <i>додаткові:</i> [3, 4].</li> </ul> | 6 | 4 |
|-----|--|---|---|

#### 4.2. Плани практичних та лабораторних занять

##### Модуль I. Психологічні проблеми розвитку творчого потенціалу особистості

###### **Практичне заняття 1-2 (до теми 1 та до теми 2). Психологічні проблеми творчої реальності**

1. Сутність творчого процесу. Фази творчого процесу.
2. Усвідомлене та неусвідомлене у творчому процесі.
3. Психофізіологічні механізми творчості.
4. Становлення творчої особистості в онтогенезі.

Доповіді студентів щодо розв'язання завдання для самостійної роботи.

*Рекомендовані інформаційні джерела*

- *основні:* [2, 3];
- *додаткові:* [1].

###### **Лабораторне заняття 1-3 (до теми 2). Психолого-педагогічна діагностика розвитку творчого потенціалу особистості**

1. Характеристика мотиваційної, пізнавальної та соціальної сфер особистості молодшого школяра (підлітка, юнака).
2. Явище обдарованості у поглядах різних вчених: спеціальна та загальна обдарованість (доповіді студентів щодо розв'язання завдання для самостійної роботи).
3. Ознайомлення студентів з методиками психодіагностики стану розвитку сфер особистості дітей молодшого шкільного, підліткового та старшого шкільного віку.
4. Звіти дослідницьких груп студентів та захист підібраних комплексних методик діагностики творчого потенціалу учнів.

ІНДЗ. Дослідження розвитку творчого потенціалу особистості молодшого школяра (підлітка, юнака)

*Рекомендовані інформаційні джерела*

- *основні:* [1, 3, 4, 5, 6, 12];

- **додаткові:** [1].

## Модуль II. Творча діяльність особистості

### Практичне заняття 3 – 4 (до теми 3, до теми 4). *Феноменологічні аспекти різних видів творчості*

1. Види творчості. Їх функції.
2. Наукова та технічна творчість.
3. Винахідництво як частина технічної творчості.
4. Художня творчість.
5. Сенситивні періоди в розвитку творчості у різних галузях людської культури (доповіді студентів щодо розв'язання завдання для самостійної роботи).
6. Навчальна творчість. Психологічні особливості розгортання

*Рекомендовані інформаційні джерела*

- **основні:** [3, 5];
- **додаткові:** [2, 5, 6, 7].

### Лабораторне заняття 4 - 6 (до теми 4). *Засоби активізації навчально-творчої діяльності учнів у ЗЗСО*

1. Психолого-педагогічні умови побудови творчого навчально-виховного процесу у ЗНЗ. Презентація рекомендацій для вчителя щодо побудови розвивального освітнього простору уроку, виховного заходу.
2. Система завдань розвивального характеру як засіб розвитку поняттєвого, творчого та дивергентного мислення учнів (звіти студентів щодо виконання завдань самостійної роботи).
3. Навчальна гра як засіб активізації навчально-творчої діяльності учнів. Класифікація навчальних ігор (звіти студентів щодо виконання завдань самостійної роботи).
4. Розробка студентами колективних творчих справ. Їх захист, рецензування, обговорення.

*Рекомендовані інформаційні джерела*

- **основні:** [7 - 11];
- **додаткові:** [3, 4].

### 4.3. Організація самостійної роботи студентів

| № з/п | Зміст завдання  | Форма звітності                    |
|-------|---|------------------------------------|
| 1.    | Дослідження проблеми: «Теорія творчості як інтегративна галузь наукових знань, її філософські підвалини».     | Доповідь на практ..з. 1 (модуль 1) |
| 2.    | Дослідження проблеми: «Явище обдарованості у поглядах різних вчених: спеціальна та загальна обдарованість».   | Доповідь на лаб..з. 1 (модуль 1)   |
| 3.    | Створення картотеки публікацій, присвячених проблемі розвитку поняттєвого, творчого та дивергентного мислення | Звіт на лаб..з. 1                  |



|    |   |                                    |
|----|---|------------------------------------|
|    | молодшого школяра, підлітка, юнака  | (модуль 1)                         |
| 4. | Систематизація діагностичних методик, спрямованих на виявлення стану розвитку творчого потенціалу молодшого школяра (підлітка, юнака) | Звіт на лаб..з. 1 (модуль 1)       |
| 5. | Дослідження розвитку творчого потенціалу особистості молодшого школяра (підлітка, юнака):   | Презентація ІНДЗ                   |
| 6. | Сенситивні періоди в розвитку творчості у різних галузях людської культури  | Доповідь на практ..з. 2 (модуль 2) |
| 7. | Навчальна гра як засіб активізації навчально-творчої діяльності учнів. Створення картотеки навчальних ігор                            | Доповідь на лаб..з. 2 (модуль 2)   |

## V. Контроль якості знань студентів

### 5.1. Форми і методи поточного контролю

Доповіді, презентації студентів на практичних, лабораторних заняттях, виконання ІНДЗ, двох МКР.

Використання методів самостійної роботи студентів по осмисленню та засвоєнню матеріалу – самостійний пошук інформації, конспектування першоджерел, ведення психологічних тематичних словників.

#### Завдання до контрольної роботи (тестові завдання).

#### Модульна контрольна робота № 1

1. Творчість - це лише така діяльність, в результаті якої створюються нові, суспільнозначущі цінності.
  - а) погоджуюся; б) заперечую.
 Обґрунтуйте свою думку.
2. Головною умовою розвитку уяви є:
  - а) активізація психічних процесів;
  - б) збагачення досвіду особи;
  - в) розвиток суспільних відносин.
3. Найважливішими складовими процесу переробки досвіду виступають:
  - а) уява та мислення;
  - б) усі психічні процеси;
  - в) дисоціації, асоціації.
4. Прочитайте уважно визначення поняття «стрес». Знайдіть тлумачення стресу, яке пропонує Г.Сельє.
  - а) Стрес - це організм людини, який функціонально перебудовується і працює на підвищених режимах.
  - б) Стрес - це реакція організму людини, яка складає сукупність стереотипних реакцій.
  - в) Стрес - це комплексна психофізіологічна реакція організму людини, яка складає сукупність стереотипних реакцій, що ведуть до фізичної та психічної активності.
5. Повний та розгорнутий алгоритм творчого процесу включає:

- а) цілепокладання, певні інструкції, план роботи, визрівання задуму, перевірка задуму на практиці;
  - б) виникнення потрібного стану, формування творчого задуму, визрівання задуму, інсайт, перевірка знайденого рішення на практиці;
  - в) виникнення потрібного стану, формування творчого задуму, визрівання задуму, перевірка знайденого рішення на практиці;
6. Прочитайте уважно визначення поняття «творча особистість». Знайдіть найбільш повну та правильну відповідь.
- а) Творча особистість - це обдарована особистість, у якої потреба у творчості є життєвою необхідністю.
  - б) Творча особистість - це індивід, який має творчі результати в одному чи кількох видах творчої діяльності.
  - в) Творча особистість - це креативна особистість, яка внаслідок впливу зовнішніх факторів набула необхідні для актуалізації творчого потенціалу людини додаткові мотиви, особистісні утворення, здібності, що сприяють досягненню творчих результатів в одному чи кількох видах творчої діяльності.
7. Здібності в людини є природженими. Вони лежать в основі розвитку задатків.
- а) погоджуюся; б) заперечую.
- Обґрунтуйте свою думку.
8. Здібності не мають меж у розвитку. Вони можуть розвиватися безмежно. Найвищий рівень розвитку здібностей визначається поняттям:
- а) обдарованість; б) геніальність; в) талант.
9. Знайти відповідність типів творчих особистостей до їх авторів: А.Н.Лук (1), В.І.Андрєєв (2), І.П.Павлов (3), А. Пуанкаре (4), В. Оствальд (5)
- а) логічний, художній, пересічний;
  - б) романтики, класики;
  - в) теоретик-логік, теоретик-інтуїтивіст, практик, організатор, ініціатор;
  - г) аналітики, геометристи;
  - д) художники і скульптори, письменники і журналісти, математики і кібернетики, музиканти, інженери і винахідники, педагоги та організатори підприємства.
10. Кожна особистість може стати творчою в процесі ретельного навчання.
- а) погоджуюся; б) заперечую.
- Обґрунтуйте свою думку.
11. Творча особистість та креативна особистість – тотожні поняття.
- а) погоджуюся; б) заперечую.
- Обґрунтуйте свою думку.

## **Модульна контрольна робота № 2**

1. Об'єктивно образотворчого моменту у малюнках раннього дитинства немає.
- а) погоджуюся; б) заперечую.
- Обґрунтуйте свою думку.

2. Дитина може чітко малювати предмети реальної дійсності із «фантазійним доповненням»:
  - а) у ранньому дитинстві;
  - б) у немовлячому віці;
  - в) у віці 4 – 5 років.
3. Копіювання – діяльність, яка стимулює дитячу творчість.
  - а) погоджуюся; б) заперечую.Обґрунтуйте свою думку.
4. У дитячих іграх можна чітко виділити зав'язку, кульмінацію і розв'язку:
  - а) у ранньому дитинстві;
  - б) у молодшому шкільному віці;
  - в) у підлітковому віці;
  - г) у старшому шкільному віці.
5. У старшому шкільному віці у літературних творах особистість може створювати удавано-оригінальні образи.
  - а) погоджуюся; б) заперечую.Обґрунтуйте свою думку.
6. У тому, як виконується дія, виявляється характер дитини.
  - а) погоджуюся; б) заперечую.Обґрунтуйте свою думку.
7. Поняття «навчальна творчість» за В.І.Андрєєвим має такий зміст:
  - а) Навчальна творчість - це вид діяльності, який спрямований на розв'язання навчальних завдань; здійснюється в умовах безпосереднього керівництва з боку вчителя, результатом якої є ґрунтовне засвоєння матеріалу та розвиток творчих здібностей особистості.
  - б) Навчальна творчість - це така робота, яка спрямована на розв'язання навчально-творчих завдань; здійснюється в умовах опосередкованого та перспективного керівництва, результатом якої є, переважно, суб'єктивна новизна, значення та прогресивність для розвитку творчих здібностей особистості.
  - в) Навчальна творчість - це вид навчальної діяльності, який спрямований на розв'язання навчально-творчих завдань; здійснюється в умовах опосередкованого та перспективного керівництва, результатом якої є, переважно, суб'єктивна новизна, значення та прогресивність для розвитку творчих здібностей особистості.
8. Результатами навчальної творчості є створення нових суспільно значущих цінностей.
  - а) погоджуюся; б) заперечую.Обґрунтуйте свою думку.
9. Організація уроку у формі подорожі означає застосування вчителем методу синектики.
  - а) погоджуюсь; б) заперечую.Обґрунтуйте свою думку.
10. Деякі учні старшого шкільного віку в процесі навчання спроможні створювати нове на об'єктивному рівні.
  - а) погоджуюсь; б) заперечую.Обґрунтуйте свою думку.

11. Застосування методу «мозкова атака» впливає на емоційно-вольовий розвиток особистості.  
а) погоджуюсь; б) заперечую.  
Обґрунтуйте свою думку.
12. Пропозиція вчителя розв'язати завдання *ланцюжком* означає застосування методу:  
а) емпатія; б) „мозкова атака”; в) інцидент; г) інверсія.  
Охарактеризуйте психологічну сутність обраного Вами методу.
13. Застосування інсценізації та драматизації на уроці означає застосування вчителем методу емпатії.  
а) погоджуюсь; б) заперечую.  
Обґрунтуйте свою думку.
14. Метод проблемно-пошукового діалогу та евристичної бесіди є тотожними поняттями.  
а) погоджуюсь; б) заперечую.  
Доведіть свою думку.
15. Прочитайте уважно назви етапів організації колективної творчої справи. Поставте порядковий номер етапу, який вкаже на порядок проведення справи.  
\_\_\_\_ колективна підготовка справи;  
\_\_\_\_ колективне планування справи;  
\_\_\_\_ колективне ціле покладання;  
\_\_\_\_ проведення справи;  
\_\_\_\_ найближча післядія;  
\_\_\_\_ колективний аналіз.
16. Кожний вчитель (психолог) спроможний створити інновацію на рівні:  
а) винаходи; б) удосконалення; в) відкриття. Обґрунтуйте свою думку.
- 

## 5.2. Форми і методи підсумкового контролю

Форма підсумкового контролю – залік.

### Питання до заліку

1. Зміст поняття «творчість». Роль психічних процесів у творчості людини.
2. Психофізіологічні механізми творчої діяльності. Теорія асиметрії півкуль головного мозку.
3. Теорія стресу і творче натхнення. Несвідомі засоби обробки інформації.
4. Структура творчого процесу.
5. Сутність понять: «креативна особистість», «творча особистість». Спільне та відмінне.
6. Сутність та структура творчої особистості.
7. Методи дослідження стану розвитку творчої особистості (творчого потенціалу особистості).
8. Рівні та етапи творчого розвитку особи. Сутність категорій: «обдарованість», «талант», «геніальність».
9. Творчість і тип особи. Характеристика класифікацій типів творчих особистостей.

10. Переддії немовлят та предметні дії у ранньому дитинстві як творчість.
11. Ігрова діяльність як умова дитячої творчості.
12. Дитячий малюнок як творчість. Елементи зображення. Образ та його значення.
13. Малюнки хлопчиків та дівчаток.
14. Вчинок і творчість підлітка.
15. Інтерес до пригодництва і фантастики.
16. Технічне моделювання у підлітковому віці.
17. Гра у підлітковому віці.
18. Творчість в юнацькому віці. Удавано-оригінальні образи. Максималістичні образи.
19. Сутність та специфіка педагогічної творчості. Рівні педагогічної творчості. Їх характеристика.
20. Психолого-педагогічні умови стимуляції творчої діяльності у педагогічному колективі.
21. Сутність навчання як цілісного творчого процесу.
22. Система цільових орієнтирів та принципів навчання як цілісного творчого процесу.
23. Психолого-педагогічні умови побудови творчого навчально-виховного процесу.
24. Інтерактивні методи навчання. Їх розвивальна сутність.
25. Метод «мозкова атака». Технологічні засади організації роботи в групі.
26. Метод проблемно-пошукового діалогу та евристичної бесіди: спільне та відмінне.
27. Метод інверсії. Психолого-педагогічні можливості його використання у навчально-виховному процесі.
28. Метод інциденту. Психолого-педагогічні можливості його використання у навчально-виховному процесі.
29. Метод емпатії. Психолого-педагогічні можливості його використання у навчально-виховному процесі.
30. Метод синектики. Психолого-педагогічні можливості його використання у навчально-виховному процесі.
31. Колективна творча справа як основа організації колективної творчої діяльності.
32. Технологія підготовки та проведення колективної творчої справи. Види колективних творчих справ.

### 5.3. Критерії оцінювання знань студентів

| Вимоги до знань та умінь студентів   | Максимальна кількість балів, оцінка за шкалою ECTS |
|--|--|
| Повно й ґрунтовно володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого. Простежувався зв'язок теоретичного | А: 90 – 100 б.                                     |

|   |               |
|---|---------------|
| матеріалу з практикою.  |               |
| Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого.     | В: 80 – 89 б. |
| Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом. Проте відсутня логічна послідовність у викладі матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.           | С: 70 – 79 б. |
| Знання модулів передаються зазубреними з підручників (з конспекту) фразами. Відсутня логічна послідовність у викладі навчального матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації. | Д: 65 – 69 б. |
| Знання модуля передаються тільки за допомогою певних питань з боку викладача.   | Е: 60 – 69 б. |

### **Розрахунок максимальної кількості балів, що присвоюються студентам**

| <b>Вид діяльності</b>  | <b>Максимальна кількість балів за одиницю</b> | <b>Кількість одиниць до розрахунку</b> | <b>Всього</b> |
|--|---|--|---------------|
| Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)  | 5   | 2                                      | 10            |
| Робота на семінарському (практичному) занятті (в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії) | 10  | 2                                      | 20            |
| ІНДЗ   | 30  | 1                                      | 30            |
| Модульна контрольна робота   | 20  | 2                                      | 40            |
| <b>максимальна кількість балів</b>   |   |  | <b>100</b>    |

## VI. Навчально-методична карта дисципліни

**Разом: 60 год. Лекції: 14 год. Практичні: 8 год. Лабораторні: 12 год. Самостійна робота: 56 год.**

|                    |   |  |  |    |             |    |    |  |  |  |  |      |        |    |    |     |  |  |  |  |  |  |  |  |
|--------------------|---|--|--|----|-------------|----|----|--|--|--|--|------|--------|----|----|-----|--|--|--|--|--|--|--|--|
|                    | I   | I  | II   | II | I<br>I<br>I | IV | IV | V  | V  | VI   | VII  | VIII | VIII   | IX |    |     |  |  |  |  |  |  |  |  |
| Модулі             | I модуль  |  |  |    |             |    |    |  | II модуль  |  |  |      |        |    |    |     |  |  |  |  |  |  |  |  |
| Лекції             | 2   | 2  | 2  |    |             |    |    | 2  | 2  | 2  | 2  |      |        |    |    |     |  |  |  |  |  |  |  |  |
| Дати               | 09.<br>09   | 16.<br>09  | 23.<br>09  |    |             |    |    | 25.<br>11  | 02.<br>12  | 02.<br>12  | 16.<br>12  |      |        |    |    |     |  |  |  |  |  |  |  |  |
| Теоретичні розділи | <b>Психологічні проблеми розвитку творчого потенціалу особистості</b> |  |  |    |             |    |    |  | <b>Творча діяльність особистості</b>                                   |  |  |      |        |    |    |     |  |  |  |  |  |  |  |  |
| Теми лекцій        | Психофізіологічні основи творчості                                    | Творча особистість як суб'єкт творчої діяльності | Творча особистість як суб'єкт творчої діяльності |    |             |    |    | Особливості творчої діяльності особистості на різних етапах онтогенезу | Особливості творчої діяльності особистості на різних етапах онтогенезу | Організація творчої діяльності учнів у навчально-виховному | Організація творчої діяльності учнів у навчально-виховному |      |        |    |    |     |  |  |  |  |  |  |  |  |
|                    | I   | I  | II   | II | III         |    |    | V  | V  | VI   | VII  | VIII | V<br>I | IX | XI | XII |  |  |  |  |  |  |  |  |

|                   |  |  |  |  |  |  |  |   |  |  |  |  |   |  |  |  |  |  |  |  |
|-------------------|--|--|--|--|--|--|--|---|--|--|--|--|---|--|--|--|--|--|--|--|
|                   |  |  |  |  |  |  |  |   |  |  |  |  | I |  |  |  |  |  |  |  |
|                   |  |  |  |  |  |  |  |   |  |  |  |  | I |  |  |  |  |  |  |  |
| Модулі            | I модуль   |  |  |  |  |  |  | II модуль   |  |  |  |  |   |  |  |  |  |  |  |  |
| Практичні заняття | 2  | 2  | 2  | 2  | 2  |  |  | 4   | 2  | 4  |  |  |   |  |  |  |  |  |  |  |
| Дати              | 16.09  | 30.09                                    | 30.09  | 18.11  | 18.11  |  |  | 09.12   | 09.12  | 16.12  |  |  |   |  |  |  |  |  |  |  |
| Теми              | Психологічні проблеми творчої реальності   | Психологічні проблеми творчої реальності | Психолого-педагогічна діагностика розвитку творчого потенціалу особистості | Психолого-педагогічна діагностика розвитку творчого потенціалу особистості | Психолого-педагогічна діагностика розвитку творчого потенціалу особистості |  |  | Феноменологічні аспекти різних видів творчості  | Засоби активізації навчально-творчої діяльності учнів у ЗЗСО | Засоби активізації навчально-творчої діяльності учнів у ЗЗСО |  |  |   |  |  |  |  |  |  |  |
| Модулі            | I модуль   |  |  |  |  |  |  | II модуль   |  |  |  |  |   |  |  |  |  |  |  |  |
| Самостійна робота | Дослідження розвитку творчого потенціалу особистості молодшого школяра (підлітка, юнака) |  |  |  |  |  |  | Програма власного професійно-педагогічного самовдосконалення; розробка картотек, рекомендацій |  |  |  |  |   |  |  |  |  |  |  |  |
| Поточний контроль | МКР № 1<br>25.11.  |  |  |  |  |  |  | МКР № 2<br>23.12.   |  |  |  |  |   |  |  |  |  |  |  |  |



|                          |       |  |
|--------------------------|-------|--|
|                          |       |  |
| Підсумкови<br>й контроль | залік |  |

## VII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

### Основні

1. Богоявленская Д.Б. Психология творческих способностей/ Диана Борисовна Богоявленская. – М., 2002. – 197 с.
2. Гузій Н.В. Психофізіологічні основи творчості: конспект лекції з курсу «Основы педагогической творчості» / Наталія Василівна Гузій. – Київ, УДПУ ім. М.Драгоманова. – 1995. – 18 с.
3. Клименко В.В. Психология творчості / Віктор Васильович Клименко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 480 с.
4. Лейтес Н.С. Способности и одаренность в детские годы / Н.С. Лейтес. – М., 1984. – 128 с.
5. Лук А.М. Психология творчества / А.М. Лук. – М.:Просвещение, 1978. – 246 с.
6. Митник О.Я. Творча особистість. Методичні рекомендації / Олександр Якович Митник. – Київ, НПУ ім. М.Драгоманова. – 2002. – 28 с.
7. Митник О.Я., Шпак В.І. Народження нестандартного уроку. – К., 1995. – 54 с.
8. Митник О.Я. Психологія навчання як цілісного творчого процесу / О.Я. Митник // Відкритий урок – 2005. – № 23–24. – С. 34 – 36.
9. Митник О.Я. Як навчити дитину мистецтва мислення / Олександр Якович Митник. – К.: Початкова школа, 2006. – 104 с.
10. Моляко В.А. Психология решения школьниками творческих задач / Валентин Александрович Моляко. – К., 1983. – 112 с.
11. Навчання у початковій школі як цілісний творчий процес: теорія і практика / за ред. В.І. Бондаря, упорядкув. О.Я. Митника. – К.:Початкова школа, 2011. – 384 с.
12. Основные современные концепции творчества и одаренности / Под ред. Д.Б.Богоявленской. – М., 1997. – 78 с.

### Допоміжні

1. Богоявленская Д.Б. Интеллектуальная активность как проблема творчества / Диана Борисовна Богоявленская. – Ростов: Изд-во Ростовского ун-та, 1983. – 173 с.
2. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте / Лев Семенович Выготский. – М., 1991. – 167 с.
3. Кабанова-Меллер Е.Н. Учебная деятельность и развивающее обучение. – М.: Просвещение, 1981.
4. Матюшкин А.М. Психологическая структура, динамика и развитие познавательной активности // Вопр. психологии. – 1982. – №4.
5. Нечаев А.П. Психология технического изобретательства / А.П. Нечаев. – М., 1939. – 125 с.
6. Никитин Б.П. Ступеньки творчества или развивающие игры / Б.П.Никитин. – М.:Просвещение, 1990. – 117 с.
7. Савенков А.И. Путь к одаренности: исследовательское поведение дошкольников / Александр Ильич Савенков. – СПб.:Питер, 2004. – 272 с.

